

Barnets synspunkt når ikke frem

HELSETILSYNET

tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene

Rapport fra Helsetilsynet 3/2018

Barnets synspunkt når ikke frem. Oppsummeringsrapport etter landsomfattende tilsyn med Bufetat 2017

Juni 2018

ISSN: 1503-4798 (elektronisk utgave)

ISBN: 978-82-93595-11-3 (elektronisk)

ISBN: 978-82-93595-12-0 (trykt)

Denne rapporten finnes på Helsetilsynets nettsted
www.helsetilsynet.no

Design: Gazette

Trykt og elektronisk versjon: 07 Media

Statens helsetilsyn

Postboks 8128 Dep, NO-0032 OSLO, Norway

Telefon: 21 52 99 00

E-post: postmottak@helsetilsynet.no

Innhold

Sammendrag	3
1 Hva fylkesmennene undersøkte – tilsystema og gjennomføring	5
2 Hvorfor er tilsyn med Bufetat viktig?	7
3 Oppfyller Bufetat bistandsplikten?	8
3.1 Hva kreves?	8
3.2 Fylkesmennene påpekte lovbrudd i alle fem regionene	9
4 Nærmere om hva fylkesmennene fant	11
4.1 Barnets synspunkter når ikke frem	11
4.2 Mangler i NIT sin behandling av søknader om tiltak for barn som har vist alvorlige atferdsvansker får konsekvenser i alle regionene	12
4.3 Beredskapen er på plass, men det kan være vanskelig å se hva som er gjort i akuttsakene	13
4.4 Tilbyr Bufetat rett hjelp til rett tid?	14
4.4.1 Egnede tiltak?	14
4.4.2 Hjelp til rett tid?	15
4.5 Forsvarlig styring av virksomheten?	15
5 Hva nå?	17
6 Helsetilsynets vurderinger av det som har kommet frem i tilsynet	18
7 Vedlegg	20
7.1 Lovbruddsformuleringene	20
Čoahkkáigeassu	23
English summary	24

Sammendrag

Fylkesmennene førte i 2017 tilsyn med om Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) (den statlig delen av barnevernet) oppfylder bistandsplikten når kommunene ber om tiltak i hastesituasjoner og ved behov for plass i institusjon. Tilsynsrapportene viser at alle fem Bufetat-regionene svikter når det gjelder å sikre barnets medvirkning. I flere av regionene er ikke saksbehandlingen omfattende nok til å vite om de tiltakene som tilbys er til barnets beste. Det er videre vanskelig å finne ut hvordan Bufetat har vurdert situasjonene fordi dokumentasjonen er mangelfull.

For å oppfylle bistandsplikten på forsvarlig måte, må Bufetat tilby egnet tiltak når kommunen ber om bistand. For å finne et egnet tiltak, må Bufetat ha tilstrekkelig kjennskap til både barnets behov og situasjon, og om aktuelle tiltak. Bufetat må gjøre en konkret vurdering av hvorfor det foreslåtte tiltaket er til dette barnets beste. Barnets situasjon og behov må være avgjørende for hvor raskt tilbud om tiltak gis.

Tilsynet omfattet Bufetats bistandsplikt i akuttsituasjoner og ved søknad om planlagte institusjonstiltak, som hjelpe-, omsorgs- eller atferdstiltak. Barnets medvirkning var et gjennomgående element i undersøkelsene av alle tiltakstypene. Medvirkning betyr at barnet får tilpasset informasjon og blir gitt anledning til å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i tråd med dets alder og utvikling.

Det er de regionale inntaksenhetene som har ansvaret for akuttberedskapen og for å behandle søknader om planlagte hjelpe- og omsorgstiltak i institusjon. Nasjonalt inntaksteam (NIT) er etablert for å behandle og innstille på tiltak i saker som gjelder barn som har vist alvorlige atferdsproblemer. Det er imidlertid de regionale inntaksenhetene som er ansvarlig for å oppfylle bistandsplikten også i disse sakene.

I alle regionene fant fylkesmannen at Bufetat hadde en tilgjengelig akuttberedskap. Det er enkelt for kommunene og politiet å komme i kontakt med rette vedkommende når det er behov for akutttiltak. I de fleste tilfellene gir Bufetat tilbud om tiltak innen den selv pålagte fristen på to timer etter at henvendelsen kom. Mange ganger må imidlertid barna reise så langt for å komme til plasseringsstedet at kontakten med familien og nettverket brytes.

Det er et gjennomgående funn at Bufetat ikke sørger for barnets medvirkning når de behandler søknadene om tiltak. Selv om det er kommunens ansvar å snakke med barna og få klargjort hva barna mener, har Bufetat et selvstendig ansvar for å vurdere og vekte barnets synspunkter sammen med de andre relevante momentene i en barnets-beste-vurdering før det skal gis tilbud om tiltak. I mange saker etterspør ikke Bufetat barnets synspunkt når dette ikke fremgår av søknaden, eller synspunktene

blir ikke vurdert og tillagt vekt dersom de er kjent. Dette gjelder i alle de sakstypene som er undersøkt i dette tilsynet.

Et annet gjennomgående funn er at Bufetat ikke sikrer at de har tilstrekkelig informasjon om barnet, dets situasjon og behov når det blir gitt tilbud om tiltak. Dette har fylkesmannen funnet både i regionene og i NIT. Saksgjennomgangene viste at det heller ikke alltid dokumenteres at det foretas forsvarlige vurderinger av hvorvidt det tilbudte tiltaket er egnet for å ivareta barnet.

Statens helsetilsyn mener det er alvorlig når Bufetat svikter så grunnleggende i de helt sentrale delene av sitt ansvarsområde.

1 Hva fylkesmennene undersøkte – tilsynsystema og gjennomføring

Ansvar for barnevernet er delt mellom den kommunale barneverntjenesten og det statlige Bufetat. Bufetat har blant annet ansvar for å bistå kommunene når de ber om tiltak for barn som må flytte hjemmefra. I hver region er det en inntaksenhet som skal bistå kommunene når barn må flytte hjemmefra¹. Ansvar for å oppfylle bistandsplikten ligger hos de regionale inntaksenhetene. Dette gjelder for alle typer tiltak, også søknader om atferdstiltak som NIT (Nasjonalt inntaksteam) behandler.

I dette tilsynet undersøkte fylkesmennene om Bufetats bistandsplikt blir forsvarlig ivaretatt når barneverntjenesten anmoder om

- tiltak (beredskapshjem eller institusjon) i akutsituasjoner
- plass i institusjon som planlagte hjelpe- eller omsorgstiltak
- plass i institusjon som planlagt tiltak for barn som har vist alvorlige atferdsvansker

For hver av tiltakstypene ble det undersøkt om Bufetat tilbyr tiltak som er egnet til å ivareta barnets behov, og om tiltakene tilbys innen rimelig tid. Et eget tema for akutttiltakene var om Bufetat har beredskap for å bistå i slike situasjoner.

Barnets medvirkning var et gjennomgående tema uavhengig av tiltakstype.

Fylkesmannens tilsynsansvar på barnevernsområdet fremgår av barnevernloven (bvl.) § 2-3b. Tilsyn er kontroll av om praksis i tjenestene er i samsvar med lov- og forskriftsbestemmelser. Statens helsetilsyn har det faglig overordnede tilsynsansvaret på barnevernsområdet.

Tilsynet ble gjennomført som systemrevisjon, det vil si en undersøkelse og vurdering av om virksomheten har etablert systematisk styring/internkontroll som sikrer etterlevelse av myndighetskravene til tjenestene². Fylkesmannen intervjuet ansatte og ledere på ulike nivå i organisasjonen, gransket styrende dokumenter for virksomheten, samt gikk gjennom totalt 230 enkeltsaker for å danne seg et bilde av om praksis i Bufetat er i tråd med regelverket.

I hver av Bufetats regioner ble det satt sammen tilsynslag med representanter fra embetene i regionen og ledet av koordinerende fylkesmann. I tillegg ble det gjennomført en egen undersøkelse av NIT.

1 Bufetats organisering er beskrevet nærmere på Bufdirs nettside.

2 Veileder for tilsyn utført som systemrevisjon. Statens helsetilsyn, Internserien 4/2018.

Helsetilsynet utarbeidet veileder³ for tilsynet og arrangerte flere samlinger og møter med tilsynslagene om forberedelse, gjennomføring og oppfølging av tilsynene.

3 Veileder for landsomfattende tilsyn med Bufetat blir publisert på Helsetilsynets nettside i etterkant av tilsynet.

2 Hvorfor er tilsyn med Bufetat viktig?

Noen barn kan av ulike årsaker ikke bo hjemme hos foreldrene sine. Disse barna og foreldrene deres er i sårbare situasjoner der det er viktig at de får rett hjelp til rett tid. Det er Bufetats oppgave å finne egnet tiltak når barn må flytte hjemmefra, enten dette skjer akutt eller planlagt. Flyttinger hjemmefra er belastende for barn; derfor må ikke det skje uten at det er nødvendig og det er viktig at stedet barnet flyttes til, er riktig i det enkelte tilfellet. Flyttinger til «feil sted» vil kunne føre til at barnet ikke får hjelp tilpasset sitt behov, eller at det må flyttes på nytt.

Bakgrunnen for å velge Bufetats bistandsplikt som tilsynsystema var bekymring for om Bufetat «treffer» i sine tiltaksvalg. Både ungdommer, foreldre, kommunene og andre har blant annet i media gitt uttrykk for at dette ikke alltid er tilfelle. Fylkesmennene har behandlet flere tilsynssaker (enkeltsaker) der det er påpekt lovbrudd. I disse sakene har det kommet frem at Bufetat ikke har kunnet tilby institusjonsplasser ved behov, dette gjelder både ved akuttiltak og planlagte tiltak. Fra kommunehold er det videre hevdet at Bufetat vegrer seg for å kjøpe plasser i private tiltak. Det er også hevdet at det tar lenger tid før det gis tilbud om plass i institusjon når det er snakk om frivillige tiltak (med samtykke) enn i saker som behandles av fylkesnemnda (tvangssaker).

Generelt er overganger mellom instanser sårbare punkt. At Bufetat har lagt behandlingen av søknader om tiltak for barn som har vist alvorlige atferdsvansker, til Nasjonalt inntaksteam (NIT), kan innebære en slik sårbarhet, særlig fordi NIT ikke har myndighet til å beslutte hvilket tiltak som skal tilbys kommunen, men bare innstiller på tiltak, mens beslutningen om tiltak tas i den enkelte region.

Bufetat har den viktige oppgaven å tilby tiltak til barn i sårbare situasjoner. Bekymringene for om at dette ikke alltid treffer, førte til beslutningen om å føre tilsyn med Bufetat for å finne ut hvordan situasjonen faktisk er.

3 Oppfyller Bufetat bistandsplikten?

3.1 Hva kreves?

Bufetat skal bistå barneverntjenesten når kommunen anmoder om plass til barn utenfor hjemmet, jf. barnevernloven (bvl.) § 2-3 andre ledd bokstav a. Innholdet i bistandsplikten må ses i sammenheng med forsvarlighetskravet i bvl. § 1-4. Bistandsplikten krever at det til enhver tid finnes et tilgjengelig og egnet tiltak når kommunen skal plassere barn utenfor hjemmet⁴. Plikten gjelder både i akutt-situasjoner og for de planlagte flyttingene, og den omfatter både fosterhjem og institusjoner.

Tiltak til det enkelte barn

For å finne egnet tiltak i det enkelte tilfelle, må Bufetat ha kunnskap både om barnets behov og situasjon, og om aktuelle tiltak. Deretter må det gjøres en konkret vurdering av hvorfor dette tiltaket er til dette barnets beste, jf. bvl. § 4-1, og fordeler og ulemper ved valget må avveies. Kravene til dokumentasjon og grundighet i saksbehandlingen vil være mer omfattende ved planlagte flyttinger enn i akuttsituasjoner.

Det er ingen lovpålagte tidsfrister for Bufetats oppfyllelse av bistandsplikten. Det er et overordnet mål at det skal tilbys rett hjelp til rett tid, jf. bvl. § 1-1. Det må være samsvar mellom responstiden på kommunens anmodning og barnets situasjon og behov. Vurdering av om Bufetats responstid er forsvarlig, må derfor gjøres på individuelt grunnlag i det enkelte tilfellet. For at Bufetat skal kunne vurdere om responstiden er forsvarlig, må tidsbruken i sakene registreres og brukes i forbedringsarbeidet.

For å kunne bistå kommunene og politiet når det oppstår akuttsituasjoner, må Bufetat ha beredskap for å motta slike henvendelser. Kontaktinformasjon til vakttelefonen må være lett tilgjengelig og telefonen må besvares døgnet rundt, hele året. De som mottar hastehenvendelser må ha kompetanse, kunnskap og myndighet til å følge opp – og det må finnes egnet tiltak tilgjengelig når behovet er der.

Medvirkning

Bufetat har medansvar for å sikre barnets medvirkning, jf. bvl. § 4-1. Opplysninger om barnets synspunkter er del av det å skaffe seg tilstrekkelig kunnskap om barnet. Det er barneverntjenesten som har ansvar for å klargjøre barnets synspunkter og formidle disse til Bufetat. Bufetat må ikke snakke med barnet selv, men har et

4 Se Prop. 73 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsreform), s. 32 og Innst. 318 S (2015–2016) side 11 fra behandlingen av fosterhjemsmeldingen (Meld. St. 17 (2015–2016)).

selvstendig ansvar for å at barnets oppfatninger blir vurdert når tiltak skal velges. Barnet får ikke ved dette noen vetorett eller skal bestemme – barnets oppfatning er ett blant flere moment som skal vurderes for å avgjøre hva som er til barnets beste. Barnets synspunkter må vurderes og vektas ut fra alder og modenhet. Hvordan de ulike momentene er vektlagt må komme frem i Bufetats vurderinger.

Når barnet har fylt 15 år og forstår hva saken gjelder, og i saker som gjelder barn med atferdsvansker, har barnet partsrettigheter, jf. bvl. § 6-3 andre ledd, siste setning. Selv om barnet har partsrettigheter og kan fremme sitt syn i fylkesnemnda, må Bufetat likevel vurdere og vekte barnets synspunkt når barnets beste skal vurderes og tiltak skal velges.

Styring

Bufetat står fritt til å bestemme hvordan de vil organisere utførelsen av sine oppgaver innenfor rammene som bvl. §§ 2-2 og 2-3 setter. Bufetat skal organisere og styre virksomheten sin slik at det tilbys forsvarlige tiltak når den kommunale barneverntjenesten anmoder om det. Bufetats krav om internkontroll, jf. bvl. § 2-3 tredje ledd, innebærer at det finnes adekvate styringsaktiviteter som sørger for at bistandsplikten blir ivaretatt. Det er ikke gitt egen forskrift for internkontroll i Bufetat, men «[d]e styringskrav som fremgår av forskrift om internkontroll etter barnevernloven § 4 annet ledd, er så overordnede at de kan forventes å inngå når en virksomhet som Bufetat styrer forsvarlig. Det må legges til grunn at innholdet i internkontrollplikten er ment å være det samme for Bufetats vedkommende som for kommunenes.»⁵

Bufetat må også kunne gjøre greie for hvordan de sikrer at bistandsplikten ivaretas, både på virksomhetsnivå og i den enkelte saken. Styring og ledelse er ikke et mål i seg selv, men skal sikre at prioriteringer og ressursbruk medfører at det ytes forsvarlige tjenester i det enkelte tilfellet. Hvordan den enkelte saken er behandlet vil fremgå i sakens dokumenter. Det hører til god forvaltningsskikk å sørge for tilstrekkelig dokumentasjon, slik at man kan gjøre rede for hva man har gjort og vurdert i saken. Det hører også med i styringen av virksomheten at arbeidet i enkelt saker gjennomgås og at eventuell uheldig/ulovlig praksis korrigeres.

3.2 Fylkesmennene påpekte lovbrudd i alle fem regionene

Fylkesmennene påpekte lovbrudd hos inntaksenhetene i alle Bufetats regioner og i Nasjonalt inntaksteam (NIT). Vi gir her en kort oppsummering av hvilke lovbrudd som ble påpekt⁶.

Fylkesmannen fant at NIT ikke sikret at de hadde et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for sine avgjørelser eller at det ble gjort forsvarlige vurderinger av om tiltaket var egnet for barnet. Videre sikret ikke NIT barna rett til medvirkning.

Hos Bufetat region nord fant fylkesmannen lovbrudd både i behandlingen av akutt saker og saker om hjelpe- og omsorgssaker. I begge sakstypene var verken barns medvirkning ivaretatt eller saksbehandlingen forsvarlig. Det var mangelfull dokumentasjon av arbeidet og i de faglige begrunnelsene for tiltaksvalget.

I Bufetat region Midt-Norge påpekte fylkesmannen lovbrudd om barnets medvirkning både i akuttsaker og planlagte hjelpe- og omsorgstiltak. Regionen sikret

5 K. Ofstad, R. Skar: Barnevernloven med kommentarer. Oslo, Gyldendal Akademisk, 2015. 6. utg. Dette følger også av Innst. O. nr. 115 (2004–2005).

6 Tilsynsrapportene er publisert på Helsetilsynets nettside. Selve lovbruddsformuleringene er gjengitt i vedlegg.

ikke at informasjon fra barnet utgjorde en del av informasjonsgrunnlaget i akutt-sakene. Videre fant fylkesmannen at regionen ikke sikret et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag eller gjorde forsvarlige vurderinger av om tiltak er egnet i behandlingen av de planlagte flyttingene.

Hos Bufetat region vest fant ikke fylkesmannen lovbrudd i arbeidet med akuttsakene. Når det gjaldt hjelpe- og omsorgssakene fant imidlertid fylkesmannen at regionen ikke sikret et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag eller at det ble gjort forsvarlige vurderinger av om tiltak er egnet i det konkrete tilfellet. Videre påpekte fylkesmannen at regionen ikke sikret barns rett til medvirkning i disse sakene.

For Bufetat region sør konkluderte fylkesmannen med at det var mangler i tildelingsprosessen i hjelpe- og omsorgssakene som førte til stor risiko for at det ikke ble valgt forsvarlig tiltak for det enkelte barn. Barnets behov ble ikke tilstrekkelig kartlagt, vurdert og dokumentert. Barns synspunkter på egen situasjon og behov fremkommer ikke godt nok.

Hos Bufetat region øst påpekte fylkesmannen at barn ikke får medvirke ved behov for tiltak i institusjon, og at det ikke sikres forsvarlig dokumentasjon av henvendelser, faglige vurderinger, barnets mening og begrunnelser for tiltaksvalg i akutt-sakene.

4 Nærmere om hva fylkesmennene fant

Fylkesmennene undersøkte om Bufetat oppfylte bistandsplikten i akuttsaker og ved søknad om institusjonstiltak, enten dette var som hjelpe-, omsorgs- eller atferds-tiltak. Vi vil her se på hva fylkesmennene fant om barnets medvirkning, om tiltaket er egnet og gitt til rett tid. Vi vil også se funnene på tvers av regionene.

4.1 Barnets synspunkter når ikke frem

Barnets medvirkning var gjennomgående tema i dette tilsynet. Både i dokumentgranskingen, saksgjennomgangen og i intervjuene hadde fylkesmannen i alle saks-typerne oppmerksomhet mot om og hvordan barnet fikk medvirke frem til Bufetat ga tilbud om tiltak. Fylkesmennene påpekte lovbrudd som omhandlet barnets medvirkning i alle fem regionene og i NIT.

Fylkesmennene fant at det var ulike oppfatninger av hva medvirkning innebar, hvem som skulle sikre medvirkning og hvordan barnets synspunkter skulle «brukes» i sakene. Det ble også påpekt at selv om ledere så manglene i sakene, så ble ikke dette tatt opp med den enkelte saksbehandler.

Fylkesmannen har i rapporten fra en av regionene beskrevet arbeidet med hjelpe- og omsorgstiltak slik:

«Barnets synspunkt går frem av fem av de 19 sakene vi har gjennomgått. I sakene der synspunktet mangler i kommunens fremstilling, kan vi ikke se at det er innhentet av Bufetat. I sakene der barnets synspunkt ikke fremkommer, er det ikke dokumentert at dette for eksempel har sammenheng med barnets alder. I sakene er det ikke gjort en avveining barnets syn opp mot andre momenter i saken, i begrunnelsen for valget av tiltak. [...]

Det er ikke en ens oppfatning i inntaksenheten hva plikten til å sørge for brukermedvirkning innebærer. Flere av rådgiverne kjenner ikke til at i medvirkning ligger å innhente informasjon fra barnet for å opplyse saken. Flere kjenner heller ikke til at de skal gjøre en avveining av barnets synspunkt opp mot andre relevante momenter i saken. Det er videre uklart for mange om barnets synspunkt skal fremgå av tilsagnsbrevet og på hvilken måte det skal avveies. Det er medarbeidere som mener at det er tilstrekkelig at de vet at barneverntjenesten har snakket med barnet, det er ikke nødvendig å vite hva det er snakket om, eller hva barnet mener. Noen sier at det er barneverntjenestens oppgave å snakke med barnet. Flere sier at i brukermedvirkning ligger at barnet får bestemme. Vi har vi ikke fått opplyst hvordan inntaksavdelingen har arbeidet for at rådgivere skal

kjenne til hva brukermedvirkning har å si for deres arbeid, for eksempel gjennom opplæringstiltak.»

I en annen region ble det påpekt lovbrudd når det gjelder vurdering av barnets synspunkt i akuttsakene. Dette ble beskrevet og vurdert slik:

«Fylkesmannen finner at Bufetat region [...] ikke følger sin egen rutine når barnets synspunkter ikke ble innhentet i flere av akuttsakene vi har gjennomgått. Når da Bufetat heller ikke dokumenterer at det er gjort en vurdering og vekting av barnets synspunkter i 16 av de 20 akuttsakene vi har gjennomgått, finner Fylkesmannen at region ... ikke ivaretar barns lovpålagte rett til medvirkning i akuttsaker.»

4.2 Mangler i NIT sin behandling av søknader om tiltak for barn som har vist alvorlige atferdsvansker får konsekvenser i alle regionene

Det er NIT (Nasjonalt inntaksteam) som behandler søknader om tiltak for barn som har vist alvorlige atferdsproblemer, men det er de regionale inntaksenhetene som har bistandsplikten også i disse tilfellene.

NIT sin oppgave er todelt: På grunnlag av informasjonen fra kommunene gjøres det først en målgruppevurdering. Den gjøres ved hjelp av kartleggingsinstrumentet YLS/CMI, som kartlegger risikofaktorer for utvikling og opprettholdelse av varige atferdsvansker som rus, kriminalitet og vold. På grunnlag av målgruppevurderingen, kunnskap om barnet og om aktuelle tiltak innstiller så NIT på et konkret tiltak for barnet. NIT drøfter mulige tiltak med de regionale inntaksenhetene, men i all hovedsak legges NIT sine innstillinger til grunn når tiltak tilbys.

Det er ikke grunnlag for å kritisere Bufetat for måten arbeidet er organisert på, heller ikke at de regionale inntaksenhetene legger NIT sine innstillinger til grunn. Når etaten har lagt denne oppgaven til en enhet med spesialkompetanse, må regionene kunne legge til grunn den innstillingen de får. Det kan ikke forventes at de overprøver eller kvalitetssikrer innstillingen fra NIT. Konsekvensen av dette er imidlertid at eventuelle feil og mangler i NIT sitt arbeid «følger med» i resten av saksforløpet.

Siden det er den aktuelle regionen som har bistandsplikt også i saker der barn har vist alvorlige atferdsvansker, vil feil og lovbrudd som er gjort i arbeidet hos NIT, føre til at regionen ikke oppfyller bistandsplikten sin når det gjelder tiltak til barn som har vist alvorlige atferdsvansker.

I alle tilfeller når det skal tilbys egnet tiltak, må kunnskap om barnet, dets situasjon og behov, vurderes mot det tilbudet som aktuelle tiltak/institusjoner kan gi. Av rapporten om NIT fremgår det at det finnes detaljerte rutinebeskrivelser for søknadsprosessen og de vurderingene som skal gjøres. Tross dette ble det avdekket uklarhet om hvem som skal etterspørre informasjon og hvilken informasjon som er nødvendig og relevant.

NIT sine rutiner krever at det skal gjøres en faglig vurdering av tiltaksvalget, det vil si at det skal gå tydelig frem hvorfor tiltaket er egnet til å ivareta barnets behov. Saksgjennomgangen viste at dette ikke skjedde i alle sakene:

«I 21 av 30 saker vi gjennomgikk under tilsynet, kan vi ikke se av begrunnelsen hvorfor tiltaket er riktig for barnet. Det er ikke en vurdering av om tiltaket sam-

svarer med barnets behov. I 10 av sakene fremstår vurderingene som helt generelle og ikke knyttet opp mot barnet. I noen saker er det gjengitt en beskrivelse av barnet og institusjonen. I mange begrunnelser finner vi formuleringen: Institusjonen har selv vurdert søknaden. På denne bakgrunn har de konkludert med at de kan ta imot x og gi ham et behandlingstilbud. Forhold som antas å ha betydning ved plasseringen, som vold fra foreldre, svært bekymringsfull seksualisert adferd og relasjonsproblematikk er ikke nevnt i vurderingen i enkeltsaker.»

Det ble også undersøkt om tiltakene ble gitt innen rimelig tid. NIT sine rutiner sikrer fremdrift og leder kan følge med tidsbruken i sakene. Saksgjennomgangen viste at tiltak ble tilbudt innen fire uker i 27 av 30 saker. Dette ble vurdert å være innenfor det som kan regnes som rimelig tid. Fylkesmannen fant ikke at det var noen systematisk forskjell i tidsbruk om søknaden gjaldt frivillig tiltak (med samtykke) eller om det var fylkesnemnda som skulle behandle saken (tvangstiltak).

Fylkesmannen undersøkte også om NIT sikret barnets medvirkning og om det ble tatt hensyn til barnets synspunkter. Dette betyr ikke nødvendigvis at de selv må snakke med barnet, men NIT må skaffe seg informasjon om barnets synspunkter, vektlegge og vurdere synspunktene sammen med andre relevante opplysninger. Fylkesmannen ga følgende vurdering av dette:

«I de fleste sakene vi har gjennomgått fremgår barnets synspunkt, enten fordi det er opplyst fra kommunen eller fordi NIT har etterspurt det. Vi kan likevel ikke se hvilken vekt tiltaksvelger legger på barnets syn ved den konkrete vurderingen av om tiltaket er rett for barnet. Det kan være ulike forhold som er viktig for barnet ved valg av institusjon. Dette kan for eksempel være avstand, tidligere kjennskap til institusjonen og om barnet skal tilbake til sitt opprinnelige miljø etter endt opphold. For noen barn kan det være av avgjørende betydning hvilke andre barn som bor på institusjonen for eksempel på bakgrunn av konflikter i ungdomsmiljø som voksne ikke nødvendigvis kjenner til. Og det kan være grunner til at den som innstiller mener at det er vesentlig eller mindre vesentlig å legge vekt på barnets synspunkt i saken. Når det i en sak er gjort grundig rede for hvorfor et barn ønsker å bo nær hjemmet, må det fremgå hvorfor ønsket ikke kan etterkommes. Det er ikke slik at barnet skal bestemme hvor det skal flytte til. Men NIT avgjør om barnets syn skal få avgjørende betydning eller ikke ved valg av institusjon. Dersom barnets syn ikke kan etterkommes, skal det fremgå av begrunnelsen hvorfor ikke.»

4.3 Beredskapen er på plass, men det kan være vanskelig å se hva som er gjort i akuttsakene

For å ha en forsvarlig akuttberedskap må Bufetat være lett tilgjengelig for henvendelser døgnet og året rundt. Dernest må det tilbys egnet tiltak som er innen rimelig avstand fra barnets oppholdssted når akuttbehovet oppstår.

Selve akuttberedskapen – at det svares på oppgitt telefonnummer og tiltak tilbys innen rimelig tid – er vurdert å være forsvarlig i alle regionene. Imidlertid er det i tre av regionene påpekt andre lovbrudd i akuttsakene. Lovbruddene er enten knyttet til saksbehandlingen eller til barnets medvirkning. Dette gjelder Nord, Midt og Øst.

I en av regionene vurderte fylkesmannen at dokumentasjonen er så mangelfull at det ikke er mulig å vurdere om Bufetat tilbyr egnet tiltak:

«De mest sentrale vurderinger må [...] nedtegnes, for at saksbehandlingen kan anses for forsvarlig. Selve akutthenvendelsen ble i få saker nedskrevet, og den ble ikke tidfestet i journalen. Rutinen inneholdt en sjekklister for kartlegging av de meste sentrale forhold rundt barnet. Resultatet av kartleggingen ble imidlertid ikke dokumentert, heller ikke i etterkant av akuttsituasjonen. Dokumentasjonen i akuttsakene i Region øst var minimal, herunder er det vanskelig å spore faglige vurderinger. Tilsagnene har rom for faglige vurderinger, men i sakene som ble gjennomgått var tilsagnene mangelfulle på dette området. En standardisert vurdering kan ikke anses for en individuell faglig begrunnelse. Manglende dokumentasjon i akuttsakene var kjent, men forbedringstiltak ikke iverksatt.

Saksbehandlingen og dokumentasjonen var så mangelfull, at det ikke var mulig å vurdere hvorvidt Bufetat region øst tildeler egnede akuttiltak i alle situasjoner.»

4.4 Tilbyr Bufetat rett hjelp til rett tid?

I formålsparagrafen (§ 1-1) til barnevernloven presiseres det at barn og familier skal få rett hjelp til rett tid. Det betyr blant annet at tiltakene som tilbys må være egnet i det enkelte tilfellet, og at saksbehandlingstiden i sakene må gjenspeile alvoret i situasjonen.

4.4.1 Egnede tiltak?

For å avgjøre om et tiltak er egnet, må det fremskaffes et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag der alle relevante opplysninger om barnet og dets situasjon blir vurdert sammen med relevant informasjon om aktuelle tiltak. Fylkesmennene har blant annet gjennomgått en rekke saker. Det har vært en utfordring for tilsynsmyndigheten å finne ut hva som er gjort i en god del av sakene, og ikke minst hvorfor det er gjort, fordi beskrivelsene av fremdriften og skriftliggjøringen av vurderingene er mangelfulle. Dette gjelder særlig i akuttsakene, men også i de andre sakstypene.

Fylkesmannen beskriver dokumentasjonen av arbeidet med akutthenvendelser i en av regionene slik:

«Det arbeidet akuttrådgiverne utfører i forbindelse med mottak av henvisninger og tildeling av plass i enkeltsaker, blir lite dokumentert i journalene. Det benyttes ikke skriftlige henvisninger om behov for akuttbistand. Innholdet i akutthenvendelsen, barnets mening om flyttingen, arbeidet med å rekruttere plass til barnet og faglige vurderinger kan derfor i liten grad spores. Sakene ga derfor i liten grad informasjon om hvorvidt tiltaksvalget var egnet for det enkelte barn.»

Fylkesmannen fant også at det var uklart hva som skal etterspørres og hva som skal skriftliggjøres i saksbehandlingen. I en av rapportene beskriver fylkesmannen dette slik:

«Det fremgår av intervjuene at det er et høyt fokus på å få frem informasjon om barnets behov i søknadsprosessen, men rådgivere gir uttrykk for usikkerhet knyttet til hva som skal anses som vesentlige opplysninger i en sak og herigjennom hva som skal dokumenteres.

Rådgivere oppgir at de ikke har konkret opplæring knyttet til saksbehandling, kartlegging eller dokumentering av barns behov. Det gjennomføres saksdrøfting med leder og kollegaer.»

Siden det er uklart hva som skal dokumenteres, blir det opp til den enkelte saksbehandler hva som nedtegnes. Dermed vil dokumentasjonen variere fra sak til sak. Det kan bli vanskelig å følge det som er gjort i saken, og det blir vanskelig å sammenligne saker. Om manglende dokumentasjon av vurderinger i en sak betyr at vurderingene ikke dokumenteres eller at de faktisk ikke gjøres, kan være vanskelig å fastslå entydig. Manglende dokumentasjon er uansett brudd på kravene til forsvarlig saksbehandling og god forvaltningsskikk.

4.4.2 Hjelp til rett tid?

Særlig i akuttsakene blir tidsperspektivet viktig. Bufetat har gitt seg selv en tidsfrist på to timer fra henvendelse om akuttiltak kommer til konkret tiltak er tilbudt. I flere av tilsynene fant fylkesmannen at tidspunkt for henvendelsen og avgitt tilbud om tiltak ikke ble registrert systematisk og med klokkeslett. Dermed kan man ikke vite om serviceerklæringen oppfylles eller ikke.

Også for de planlagte flyttingene har fylkesmennene vurdert om tidsbruken for behandling av søknadene har vært forsvarlig. Her har ikke fylkesmennene funnet noe som skulle tilsi at Bufetat har uforsvarlig tidsbruk i søknadsbehandlingen.

Verken for hasteflyttingene eller de planlagte flyttingen fant altså fylkesmannen grunnlag for å si at tidsbruken i saksbehandlingen var uforsvarlig. Man så heller ingen forskjeller i tidsbruken som kunne tilskrives at det var frivillige tiltak eller tvangstiltak. Ingen av tilsynsrapportene har konkludert med lovbrudd som eksplisitt omhandler tidsbruken frem til tilbud om tiltak er gitt.

I Region nord kan man imidlertid ha utfordringer med avstander og muligheter til å nå frem på dagen. Fylkesmannen trakk frem disse utfordringene og viste også til at det var eksempler på at ikke det nærmeste tiltaket ble valgt i akuttsaker:

«Vår saksgjennomgang viser at i noen saker gis det tilbud samme dag som akutt-henvendelsen kom inn, men plasseringen skjer først dagen etter. Dette gjelder i 8 av 20 akuttsaker. Saksgjennomgangen viser videre at dette har ulike årsaker. [...]

I flere saker har vi sett at barnet har måttet reise langt, og at det geografisk nærmeste akutttilbudet ikke har blitt tilbudt. Dette gjelder i 9 av de 20 akuttsakene vi gjennomgikk. Saksgjennomgangen har ikke vist begrunnelsen for hvorfor det geografisk nærmeste akutttiltaket ikke ble benyttet, eller at det er gjort en vurdering av barnets beste og belastningen med lang reisevei.»

4.5 Forsvarlig styring av virksomheten?

Bufetat skal styre virksomheten og prioritere ressursbruken slik at bistandsplikten blir oppfylt. Det betyr at ledelsen må planlegge praksis slik at den er i tråd med lovkravene, men praksis må også kontrolleres og eventuelt korrigeres dersom den har utviklet seg i uheldig eller ulovlig retning. For å få til dette, kreves det at ledere faktisk kontrollerer praksis og vilje til å korrigere om nødvendig.

I flere av tilsynsrapportene fremgår det at ledelsen er kjent med at praksis ikke er god nok, slik som i eksempelet under fra en av rapportene:

«Ledere mener at de skriftlige vurderingene ikke er gode nok i alle saker, og at det er for stor variasjon. Dette gjelder også vurdering av barnets synspunkt [...].

Noen ansatte gir uttrykk for at det skriftlige ikke har hatt prioritet, og at det har sammenheng med for lav bemanning.»

Når ledelsen kjenner til at praksis ikke er forsvarlig – altså i tråd med lovkravene, er det ledelsens plikt å iverksette tiltak som retter på dette. Dette er internkontroll i et nøtteskall.

5 Hva nå?

Når det er påpekt lovbrudd i tilsyn, skal dette følges opp ved dialog mellom tilsynsmyndigheten og virksomheten helt til forholdene er brakt i orden og praksis er i tråd med lovkravene⁷.

I tilsynsrapportene er Bufetat bedt om å lage en plan med tiltak for å rette forholdene som har ført til lovbrudd. Denne planen skal følges av en bekreftelse av at tiltakene er iverksatt og senere en vurdering av om tiltakene har virket. Dersom påpekte lovbrudd ikke blir rettet innen rimelig tid, kan fylkesmannen gi pålegg til Bufetat om å rette forholdene, jf. bvl. § 2-3 b, fjerde ledd.

Flere av regionene er godt i gang med å utarbeide planer og implementere tiltak for å rette ulovlig praksis.

7 Retningslinjer for oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter. Statens helsetilsyn, Internserien 8/2011.

6 Helsetilsynets vurderinger av det som har kommet frem i tilsynet

Denne oppsummeringen har vist at Bufetat svikter i oppfyllelsen av bistandsplikten. Fylkesmennene fant brudd på lovkrav når det gjelder barnets medvirkning, det å skaffe seg et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag og å skriftliggjøre arbeidet og vurderingene sine. I flere av regionene er saksbehandlingen så mangelfull at det er vanskelig å avgjøre om de tiltakene som tilbys er til barnets beste og egnet for dem.

Vi har sett i rapportene at det i større eller mindre grad er mangelfull dokumentasjon i sakene. Om dette betyr at ting ikke er gjort eller ikke *skriftliggjort*, er usikkert. Det er imidlertid et krav til Bufetat om fortløpende å dokumentere alle sentrale vurderinger som gjøres i en sak. Dette innebærer blant annet at det er skriftliggjort hvorfor tiltak som tilbys er forsvarlig og hvordan sentrale hensyn er vurdert. Mangelfull dokumentasjon hindrer innsyn i ettertid og kan åpne for uheldig «privatpraksis» og forskjellsbehandling. Dersom dokumentasjonen ikke er tilstrekkelig, vil det være vanskelig å vurdere om informasjonsgrunnlaget er tilstrekkelig bredt og om vurderingene av om tiltaket er egnet har tatt med alle relevante forhold. I ytterste konsekvens kan dette bety at det velges feil tiltak, som igjen kan medføre nye flyttinger for barnet.

Manglene i NIT sitt arbeid med søknader om tiltak til barn som har vist alvorlige atferdsvansker, får ikke bare som konsekvens at regionene ikke oppfyller bistandsplikten. Det mest alvorlige i dette er at vi ikke vet om de tiltakene ungdommene får tilbud om, er egnet for dem.

Barn har rett til å få informasjon og til å gi uttrykk for sine synspunkter i alle fasene i en barnevernssak. Barnets synspunkter er en viktig del av informasjonsgrunnlaget når tiltak skal vurderes og velges. Ved ikke å sikre barnets medvirkning er dette både brudd på barnets rettigheter, saksbehandlingsfeil (saken er ikke tilstrekkelig opplyst) og – når dette ikke fanges opp og korrigeres av ledelsen i Bufetat – er det også brudd på internkontrollplikten.

Det er alvorlig når den statlige delen av barnevernet svikter så gjennomgående og på så sentrale deler i sin praksis, og at ledelsen har kjent til manglene uten å følge dette opp med tilstrekkelige korrigerende tiltak. Det er noen regionale forskjeller, men i det store bildet blir disse likevel små. Tidligere landsomfattende tilsyn med det kommunale barnevernet har vist at det svikter når det gjelder barns rett til medvirkning og i ledelse og kontroll av virksomheten. I dette tilsynet ser vi det samme i det statlige barnevernet:

- mangelfull styring og kontroll av hva som faktisk gjøres i sakene
- styring og kontroll blir vanskelig på grunn av mangelfull dokumentasjon i sakene
- ledelsen har kjent til forholdene uten å gjøre nok for å få korrigert praksis

I barnevernsreformen⁸ foreslås det å gi kommunene økt valgfrihet ved bruk av institusjonsplass, blant annet fordi det i større grad vil sikre barnets rett til medvirkning. Statens helsetilsyn mener at både det kommunale og det statlige barnevernet allerede nå må sikre at de fanger opp og bruker barnets synspunkter på riktig måte når tiltak skal foreslås og velges.

8 Prop. 73 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsreform).

7 Vedlegg

7.1 Lovbruddsformuleringene

Etter undersøkelsene hos **Nasjonalt inntaksteam** (NIT) ble det påpekt to lovbrudd:

- «NIT sikrer ikke et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for sine avgjørelser, og heller ikke at det blir gjort forsvarlige vurderinger av om tiltak er egnet for å ivareta barnets behov i sitt arbeid med å innstille på tiltak for barn med alvorlige atferdsvansker. Dette er brudd på barnevernloven § 2-3, 2. ledd bokstav a, jf. § 1-4 og 2-3, 3. ledd.
- NIT sikrer ikke barna rett til medvirkning i sitt arbeid med å innstille på tiltak for barn med alvorlige atferdsvansker. Dette er brudd på barnevernlovens § 4-1, jf. § 2-3, 2. ledd bokstav a og § 2-3, 3. ledd.»

I tillegg til disse lovbruddene i NIT, ble det påpekt lovbrudd i hver av regionene. Her gjengis lovbruddene i regionene:

Bufetat region nord:

- «Bufetat region nord sikrer ikke barns rett til medvirkning i behandling av akuttsaker. Dette er brudd på barnekonvensjonen art. 12, barnevernloven § 6-3 og § 2-3 tredje ledd og forskrift om medvirkning og tillitsperson (FOR-2014-06-01-697).
- Bufetat region nord sikrer ikke forsvarlig saksbehandling av akuttsaker. Dette ved at dokumentasjon av akuttsakene er mangelfull og tilsagn mangler faglig begrunnelse for tiltaksvalg. Dette er et brudd på barnevernloven § 1-4 jf. § 2-3 tredje ledd, forvaltningsloven § 11 d og god forvaltningsskikk.
- Bufetat region nord sikrer ikke barns rett til medvirkning i behandlingen av søknad om hjelpe- og omsorgstiltak. Dette er brudd på barnekonvensjonen art. 12, barnevernloven § 6-3 og § 2-3 tredje ledd og forskrift om medvirkning og tillitsperson (FOR-2014-06-01-697).
- Bufetat region nord sikrer ikke forsvarlig saksbehandling av hjelpe- og omsorgstiltakssakene. Dette ved at dokumentasjon av hjelpe- og omsorgstiltakssakene er mangelfull og tilsagn mangler faglig begrunnelse for tiltaksvalg. Dette er et brudd på barnevernloven § 1-4 jf. § 2-3 tredje ledd, forvaltningsloven § 11 d og god forvaltningsskikk.»
- I tillegg: to lovbrudd knyttet til NIT, se over.

Bufetat region Midt-Norge:

- «Bufetat region Midt-Norge sikrer ikke et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for sine avgjørelser, og heller ikke at det blir gjort forsvarlige vurderinger av om tiltak er egnet for å ivareta barnets behov i sin utøvelse av bistandsplikten når barn skal ha plass i institusjon som planlagt tiltak. Dette er brudd på barnevernloven § 2-3 andre ledd bokstav a, jf. § 1-4 og § 2-3 tredje ledd.
- Bufetat region Midt-Norge sikrer ikke barns rett til medvirkning i sin utøvelse av bistandsplikten når barn skal ha plass i institusjon som planlagt tiltak. Dette er brudd på barnevernloven § 4-1, jf. § 2-3 andre ledd bokstav a og § 2-3 tredje ledd.
- Bufetat region Midt-Norge sikrer ikke barns rett til medvirkning i sin utøvelse av bistandsplikten i akuttsituasjoner. Herunder sikrer ikke Bufetat at barnets synspunkt og informasjon fra barnet er del av informasjonsgrunnlaget. Dette er brudd på barnevernloven § 4-1, jf. § 2-3 andre ledd bokstav a og § 2-3 tredje ledd.»
- I tillegg: to lovbrudd knyttet til NIT, se over.

Bufetat region vest:

- «Bufetat Region vest sikrer ikke et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for sine avgjørelser, og heller ikke at det blir gjort forsvarlige vurderinger av om tiltak er egnet for å ivareta barnets behov i sin utøvelse av bistandsplikten når barn skal ha plass i institusjon som planlagt hjelpe- eller omsorgstiltak. Dette er brudd på barnevernloven § 2-3 andre ledd bokstav a, jf. § 1-4 og § 2-3 tredje ledd.
- Bufetat Region vest sikrer ikke alltid barns rett til medvirkning i sin utøvelse av bistandsplikten når barn skal ha plass i institusjon som planlagt hjelpe- eller omsorgstiltak. Dette er brudd på barnevernloven § 4-1, jf. § 2-3 andre ledd bokstav a og § 2-3 tredje ledd.»
- I tillegg: to lovbrudd knyttet til NIT, se over.

Bufetat region sør:

- «Bufetat har mangler i sin tildelingsprosess, i hjelpe- og omsorgssaker, som fører til stor risiko for at det ikke blir valgt forsvarlig tiltak for det enkelte barn. Barnets behov blir ikke tilstrekkelig kartlagt, vurdert og dokumentert. Bufetat sikrer ikke at barns synspunkter på egen situasjon og behov, fremkommer. Dette er brudd på barnevernloven § 4-1, jfr. §1-4, § 2-3 andre ledd bokstav a og § 2-3 tredje ledd. Det er også brudd på barns rett til å medvirke jfr. barnevernloven § 6-3.»
- I tillegg: to lovbrudd knyttet til NIT, se over.

Bufetat region øst:

- «Bufetat, Region øst sikrer ikke at barn får medvirke ved behov for tiltak i institusjon som hjelpe- eller omsorgstiltak eller ved behov for tiltak i institusjon for barn med atferdsvansker. Det foreligger avvik fra kravene i Lov om barneverntjenester § 6-3, og kravet til at Bufetat skal ha internkontroll i bvl. § 2-3, 3. ledd.

- Bufetat, Region øst sikrer ikke forsvarlig dokumentasjon av henvendelser, faglige vurderinger, barnets mening og begrunnelser for tiltaksvalg i akutt-sakene. Det foreligger brudd på bvl. § 1-4 om forsvarlighet og bvl. § 2-3, 3. ledd om internkontroll.»
- I tillegg: to lovbrudd knyttet til NIT, se over.

Máná jietna ii gullo

Mánáid-, nuoraid- ja bearašetáhta (dárogiillii oaniduvvon BUF-etat, dás gohčoduvvo Buf-etáhtan) guorahallama čoahkkáigeassu

Dearvvašvuodageahču raporttas 3/2018

Riikka fylkkamánnit leat čadahan bearráigeahču Buf-etáhta regiovnnaš sisaváldinovttadagain ja Nasjonalt inntaksteam (NIT)/Natiovnnaš sisaváldinjoavkku hárrái. Dat mii dárkkistuvvui lei Buf-etáhta veahkehangeatnegasvuohta fáhkka dilálašvuodain ja go ohccojuvvojedje plánejuvvon institušuvnadoaimbajut, nugo veahkke- ja fuolahusdoaimmat ja veahkkedoaimmat láhttenválttisvuodaid oktavuodas. Máná mielváikkuheapmi lea leamaš čadačuovvu elemeanta buotlágan doaimbajuid guorahallamis. Mielváikkuheapmi mearkkaša ahte mánnái juhkkajojuvvojit diedut heivvolaš vuogi mielde ja ahte son oažžu vejolašvuoda ovddidit iežas oainnu. Máná oainnut galget deattuhuvvot dan ektui man boaris son lea ja man muddui lea láddan.

Buf-etáhta galgá jodihit ja dárkkistit iežaset doaimma nu ahte fállajojuvvojit heivvolaš doaimbajut go suohkanat bivdet veahki. Vai gávdnojit heivvolaš doaimbajut, de ferte Buf-etáhtas leat doarvái diehtu sihke máná dárbbuid ja dilálašvuoda birra, ja áigejuvvo dilálašvuodaid birra. Buf-etáhta ferte dasto konkrehtalaččat árvoštallat manne árvaluvvon doaimbajut lea mánnái buoremussan. Máná dilálašvuoda ja dárbbut fertejit leat mearrideaddjin dasa man johtilit veahkkedoaimmat fállajojuvvojit. Dán raporttas čoahkkáigeassujojuvvojit gávdnosat bearráigeahču olis.

Bearráigeahččoraporttat čájehit ahte akuhttageargusvuohta lea dohkálaš, muhto ahte Buf-etáhtas leat eará surggiin váttisvuodas deavdit veahkehangeatnegasvuođa. Miehtá vuhtto ahte Buf-etáhta ii fuolat ahte mánát besset ieža váikkuhit dalle go doaimbajut joohcamat giedahallojuvvojit. Lea maid dáid gávnnavuvvon ahte Buf-etáhta ii sihkkarastte ahte sis leat doarvái diedut máná ja máná dilálašvuoda ja dárbbuid birra go doaimbajut fállajojuvvojit.

Buf-etáhta lea bures bohtán johtui ráhkkananbargguin dain surggiin gos láchkarihkkumat leat gávnnavuvvon. Fylkkamánnit galget čuovvolit bearráigeahču bohtosiid dassáži go dilálašvuodas leat njulgejuvvon.

The voice of the child is not heard

Summary of countrywide supervision in 2017 of The Norwegian Directorate for Children, Youth and Family Affairs (Bufetat)

Summary of Report of the Norwegian Board of Health Supervision 3/2018

The Offices of the County Governors have carried out supervision of Bufetat's regional placement teams and the National Placement Team (NIT). The supervision included the following areas: the requirement of Bufetat to provide support in acute situations and with applications for planned measures in institutions, such as providing help and care, and dealing with behavioural problems. Participation of the child was assessed for all types of measures. Participation means that the child is given appropriate information and the opportunity to express his or her opinions. The opinions of the child shall be taken into account according to the child's age and development.

The work of Bufetat shall be organized and controlled in such a way that appropriate measures are offered when help is requested from the municipalities. In order to decide which measures are appropriate, Bufetat must have adequate knowledge about the child's needs and situation, and also about which measures are available. Bufetat must make a specific evaluation of whether the proposed measures are in the child's best interest. The child's situation and needs must be decisive factors when deciding how urgently measures need to be offered.

The results of supervision are summarized in this report.

The results show that emergency response is adequate, but that there are inadequacies with meeting the requirements in several central areas. A common finding was that the child was not given the opportunity to participate when his or her application was dealt with. Another finding was that Bufetat did not ensure that sufficient information about the child, the child's situation and the child's needs were available when deciding which measures to offer.

Bufetat is now well underway with work to improve the areas in which the statutory requirements were not met. The Offices of the County Governors shall follow up supervision until these requirements are met.

Rapport fra Helsetilsynet

Utgivelser 2018

1/2018 Sepsis – ingen tid å miste.
Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2016–2018 med spesialisthelsetjenesten: helseforetakenes somatiske akuttmottak og deres identifisering og behandling av pasienter med sepsis

2/2018 Til beste for den neste – risikostyring før og etter alvorlige hendelser. Eksempler og erfaringer fra Statens helsetilsyns arbeid med tilsynssaker i 2017, der Undersøkelsenheten foretok stedlige tilsyn etter varsler om alvorlige hendelser

3/2018 Barnets synspunkt når ikke frem.
Oppsummeringsrapport etter landsomfattende tilsyn med Bufetat 2017

Utgivelser 2017

1/2017 Bekymring i skuffen. Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2015 og 2016 med barnevernets arbeid med meldinger og tilbake melding til den som har meldt

2/2017 Utenkelig eller forutsigbart?
Oppfølging av varsler om alvorlige hendelser i spesialisthelsetjenesten. Status og erfaringer 2016 fra Undersøkelsenheten i Statens helsetilsyn

3/2017 Med lua i handa? Oppsummering av det landsomfattende tilsynet med kommunane sitt arbeid med sosiale tenester i Nav 2015 og 2016 – tenestene opplysning, råd og rettleiing og økonomisk stønad til personar mellom 17 og 23 år

4/2017 Det gjelder livet. Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2016 med kommunale helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming

Videre lesning på www.helsetilsynet.no

Statens helsetilsyns veileder som fylkesmennene har brukt i gjennomføringen av dette landsomfattende tilsynet, Internserien 4/2017, menyen [Publikasjoner](#)

[Tilsynsrapporter som inngår i dette landsomfattende tilsynet](#), menyen [Tilsyn](#)

[Alle tilsynsrapporter fra tilsyn med barnevern](#), menyen [Tilsyn](#)

[Involvering av pasienter, brukere og pårørende i tilsyn](#), menyen [Tilsyn](#)

Tilsynsmeldinger

Tilsynsmelding er en årlig publikasjon fra Statens helsetilsyn. Den benyttes til å orientere omverdenen om saker som er sentrale for sosiale tjenester, barnevern-, helse- og omsorgstjenester og for offentlig debatt om tjenestene.

Tilsynsmeldinger fra og med 1997 finnes i fulltekst på www.helsetilsynet.no. De nyeste kan også bestilles i trykt utgave.

I serien Rapport fra Helsetilsynet formidles funn og erfaring fra klagebehandling og tilsyn med sosiale tjenester, barnevern- og helse- og omsorgstjenestene.

Serien utgis av Statens helsetilsyn. Alle utgivelser i serien finnes i fulltekst på www.helsetilsynet.no

HELSETILSYNET
tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene

OPPSUMMERING

Rapport fra Helsetilsynet 3/2018

Barnets synspunkt når ikke frem. Oppsummering etter landsomfattende tilsyn med Bufetat 2017

Landets fylkesmenn har gjennomført tilsyn med de regionale inntaksenhetene i Bufetat og med Nasjonalt inntaksteam (NIT). Tilsynet omfattet Bufetats bistandsplikt i akutt-situasjoner og ved søknad om planlagte institusjonstiltak, som hjelpe-, omsorgs- eller atferdstiltak. Barnets medvirkning var et gjennomgående element i undersøkelsene av alle tiltakstypene. Medvirkning betyr at barnet får tilpasset informasjon og blir gitt anledning til å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i tråd med dets alder og utvikling.

Bufetat skal lede og kontrollere sin virksomhet slik at det tilbys egnede tiltak når kommunene ber om bistand. For å finne et egnet tiltak, må Bufetat ha tilstrekkelig kjennskap til både barnets behov og situasjon, og om aktuelle tiltak. Bufetat må så gjøre en konkret vurdering av hvorfor det foreslåtte tiltaket er til dette barnets beste. Barnets situasjon og behov må være avgjørende for hvor raskt tilbud om tiltak gis.

I denne rapporten oppsummeres funnene i tilsynene. Tilsynsrapportene viser at akuttberedskapen er forsvarlig, men at det svikter på andre sentrale områder i Bufetats arbeid med å oppfylle bistandsplikten. Det er et gjennomgående funn at Bufetat ikke sørger for barnets medvirkning når de behandler søknadene om tiltak. Et annet funn er at Bufetat ikke sikrer at de har tilstrekkelig informasjon om barnet, dets situasjon og behov når det blir gitt tilbud om tiltak.

Bufetat er nå godt i gang med forbedringsarbeid på de områdene det ble påpekt lovbrudd. Fylkesmennene skal følge opp tilsynene inntil forholdene er rettet.